

форма, комплекс правових засобів, що відображають специфіку правового впливу на суспільні відносини, які охоплюються предметом адміністративного права, порядок функціонування правових явищ та їхній взаємозв'язок з іншими елементами суспільного життя.

2. Похідний. Змістом цього рівня є сукупність підгалузевих (інституціональних) адміністративно-правових режимів, під якими розуміється правова форма, що характеризує процес правового регулювання однорідних адміністративно-правових відносин і є комплексом правових засобів, якими забезпечується порядок динаміки цих правовідносин у часі і просторі та визначаються напрямки цього регулювання.

3. Вторинний. Змістом цього рівня є сукупність адміністративно-правових режимів, які відображають порядок впливу на конкретні, чітко визначені адміністративно-правові відносини. Тому під адміністративно-правовим режимом пропонуємо розуміти правову форму впливу, що характеризує процес адміністративно-правового регулювання конкретних адміністративно-правових відносин і є комплексом правових засобів, якими забезпечується порядок динаміки цих правовідносин у часі і просторі та визначаються напрямки цього регулювання.

Отже, поділ системи адміністративного права на підгалузі, інститути й субінститути обумовлює існування підгалузевих (інституціональних) адміністративно-правових режимів. В межах кожної підгалузі, інституту чи субінституту адміністративного права виділяються адміністративно-правові режими, які здійснюють правовий вплив на конкретні, чітко визначені суспільні відносини.

Список використаної літератури:

1. Рушайло В.Б. К вопросу о понятии административно-правового режима // Юбилейный сборник научных трудов Московской Академии МВД России. – М., 2000.
2. Янгол Н.Г. Чрезвычайное законодательство и исключительные правовые режимы: история и современность. – СПб., 2000.
3. Басов А.В. Адміністративно-правовий режим надзвичайного стану: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2007.
4. Административное право. – М., 1999.
5. Крестьянинов О.О. Правове регулювання митних режимів : Автореф. ... дис. канд. юрид. наук. – Х., 2002.
6. Адміністративне право України. – Х., 2000.
7. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса. – М., 1998.
8. Маилян С.С. Административно-правовые режимы в теории административного права и практике государственного управления правоохранительной деятельностью: Монограф. – М., 2002.
9. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: Навч.-метод. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. – Одеса, 2002.
10. Курінний С.В. проблематика класифікації адміністративно-правових відносин за їх видами // http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/2003_2/_zmist_03/kyrinn.htm.
11. Адміністративне право: Навч. програма / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Ю.В. Іщенко, В.П. Чабан / За заг. ред. В.К. Колпакова. — К., 2010.
12. Конопльов В.В. Категорія «адміністративно-правовий режим» в юридичній науці та законодавстві України // Форум права. – 2010. – № 1 // <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10kvtzu.pdf>.

Надійшла до редакції 14.01.2011

САМБОР М.А., кандидат юридичних наук
(*УМВС України в Чернігівській області*)

УДК 342.95+35.078.1

КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЯНЬ ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТАРТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Розглянуто питання правової кваліфікації адміністративних правопорушень, проаналізовано особливості кваліфікації адміністративних деліктів, статистичні дані правореалізаційної практики правоохоронних органів, наведені дані про виявлені та розкриті злочини й адміністративні правопорушення. Автор окреслює роль та значення правильної кваліфікації адміністративних правопорушень для забезпечення законності, захисту прав, свобод та інте-

ресів людини і громадянина. Пропонуються основні напрямки для подальших наукових досліджень актуальних проблем кваліфікації адміністративних правопорушень.

Ключові слова: адміністративне правопорушення, протокол про адміністративне правопорушення, кваліфікація, злочин.

Рассматриваются вопросы правовой квалификации административных правонарушений, анализируются особенности квалификации административных деликтов, статистические данные правореализационной практики правоохранительных органов, приводятся данные о выявленных и раскрытых преступлениях и административных правонарушениях. Автор определяет роль и значение правильной квалификации административных правонарушений для обеспечения законности, защиты прав, свобод и интересов человека и гражданина. Предлагаются основные направления для дальнейших научных исследований актуальных проблем квалификации административных правонарушений.

Ключевые слова: административное правонарушение, протокол об административном правонарушении, квалификация, преступление.

The author examines the legal qualification of administrative offenses. Mount particular qualifications of administrative offenses, highlights statistics law realization practice of law enforcement, shows the raised and open crimes and administrative violations were found. The author defines the role and importance of proper training for administrative violations of law, rights, freedoms and interests of human and civil. Are the main directions for further research on current problems of qualification of administrative offenses.

Key words: an administrative offence, the report on an administrative offence, qualification, a crime.

Нині в Україні відбуваються суттєві зрушення, які спрямовані на досягнення високого правового ідеалу розвитку суспільства і держави. На цьому шляху Україна не повинна поступатися жодній іншій країні світового співтовариства у справі забезпечення прав, свобод та інтересів людини і громадянина. Водночас цей шлях не є простим та безхмарним, адже пов'язаний не лише з наданням суб'єктам свободи дій, а й зі встановленням певних обмежень, визначенням конкретних факторів, наявність яких неприпустима для правової, соціальної та демократичної країни.

Сформовані на сучасному рівні законодавчі норми, які визначають негативні явища та закріплюють певні негативні наслідки, що можуть бути застосовані до осіб, які все ж таки допускають їх вчинення, певною мірою відображають конкретно-історичні реалії держави. Не акцентуючи уваги на досконалості самої юридичної відповідальності, яка встановлює вид та міру таких наслідків для порушників, оскільки в межах однієї статті висвітлити такі концептуальні питання просто неможливо, хотілося б зосередити увагу на процесах, пов'язаних з ідентифікацією правопорушень та їх кваліфікацією, зокрема кваліфікацією адміністративних правопорушень.

Питанням кваліфікації злочинів та кримінально-правовій кваліфікації приділялася увага як вітчизняними, так і зарубіжними вченими-юристами. Слід згадати прізвища П.П. Михайленка, М.Й. Коржанського, В.О. Навроцького, А.В. Савченка, В.В. Кузнєцова та багатьох інших, які останнім часом активно розвивають доктрину кваліфікації злочинів.

У той же час проблеми кваліфікації адміністративних правопорушень чомусь залишаються поза прискіпливою увагою науковців. Це обумовлено, на наш погляд, тим, що кримінальна відповідальність як один із видів юридичної відповідальності має значно суворіший характер порівняно з тією ж адміністративною відповідальністю, що в матеріальних кримінально-правових нормах знаходять захист найважливіші права, свободи, інтереси індивіда, держави та суспільства. Водночас слід зазначити, що уповноваженими посадовими особами до адміністративної відповідальності притягається значно більше людей у порівнянні з кримінальною відповідальністю.

Окремі проблеми кваліфікації адміністративних проступків висвітлюються у працях Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, Т.О. Коломoeць, О.І. Остапенко. Незважаючи на актуальність порушених названими науковцями питань, все ж навколо кваліфікації адміністративних правопорушень тривають дискусії і серед юристів-науковців, і серед практичних працівників юридичної галузі, починаючи від міліціонера, державного службовця і завершуючи судовими інстанціями й суддями всіх рівнів.

Виходячи з вищевикладеного, у зв'язку з наявними прогалинами теоретичного обґрунтування та керуючись потребами юридичної практики, метою статті визначаємо питання особливостей кваліфікації діянь у справах про адміністративні правопорушення з метою забезпе-

чення дієвого механізму реалізації, захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина.

Недарма у юридичній літературі зазначається, що серед усіх видів юридичної відповідальності найбільш застосовуваним є інститут адміністративної відповідальності [1, с. 57]. Тому на підтвердження або спростування цієї тези нами було проведено аналіз адміністративно-штрафної практики органів внутрішніх справ на прикладі одного з міських відділів внутрішніх справ, розташованого в місті, чисельність населення якого складає 98 тис. осіб

У 2006 р. працівниками міліції було виявлено та задокументовано 8482 адміністративні правопорушення, з них за вчинення адміністративних правопорушень на транспорті, в галузі шляхового господарства та зв'язку складено 4144 адміністративні протоколи; за інші правопорушення працівниками територіального органу внутрішніх справ (далі – ОВС) складено 4338 адміністративних протоколів. Отже, протоколи про адміністративні правопорушення склалися щодо 8,7 % населення

У 2007 р. про вчинення адміністративних правопорушень було складено 14048 протоколів, з яких працівниками ВДАІ за вчинення адміністративних правопорушень на транспорті, в галузі шляхового господарства та зв'язку – 8622 адміністративні протоколи. У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в ст. 218-221 КУпАП, працівниками територіального підрозділу ОВС було складено 5426 адміністративних протоколів. Таким чином, до адміністративної відповідальності було притягнуто 14,3 % від усього населення регіону.

Порівняно з 2006 та 2007 рр. 2008 рік ознаменувався суттєвим зростанням кількості виявлених адміністративних правопорушень, за вчинення яких працівниками ОВС було складено 26621 адміністративний протокол (у сфері транспорту, шляхового господарства і зв'язку – 20303, за вчинення інших правопорушень, за якими мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення працівники ОВС, – 6318 таких протоколів). Статистичні дані засвідчують, що до адміністративної відповідальності було притягнуто 27,2 % населення.

У 2009 р. стосовно громадян України, іноземців працівниками ОВС було складено 16767 адміністративних протоколів (працівниками ВДАІ – 11040, працівниками територіального ОВС – 5727 протоколів), тобто стосовно 17,1 % мешканців населеного пункту.

У 2010 р. було складено 23813 адміністративних протоколів (працівниками територіального ОВС – 10359, працівниками ВДАІ за вчинення правопорушень на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку – 13454 протоколи), що становить 24,3 % населення міста.

Таким чином, аналіз адміністративної практики ОВС надає змогу визнати, що лише в кількісному обчисленні за останні п'ять років, взявши за основу одну адміністративно-територіальну одиницю України, яку обслуговують відповідні підрозділи ОВС України, можна винайти, що за п'ять років стосовно 91,6 % населення цього регіону склався 89731 протокол про адміністративне правопорушення. Вважаємо, що взята нами вибірка більш-менш точно відповідає дійсності та є репрезентативною й для інших регіонів України з відносно невеликою похибкою. Це підтверджують та наочно демонструють дані, викладені заступником міністра внутрішніх справ – начальником міліції громадської безпеки МВС України В.І. Ратушняком, який зазначає: „Загалом під час нагляду за дорожнім рухом за 11 місяців ц.р. задокументовано майже 6,5 млн порушень Правил дорожнього руху (збільшення на 4,3 %), з яких понад 5,1 млн (або 78,9 %) – пріоритетні, що безпосередньо впливають на стан аварійності, у тому числі й за керування транспортними засобами у стані сп'яніння – 368,5 тис. (+6,1 %)” [6, с. 9]. Порівнявши наведені дані загалом по Україні з тими, що отримані в результаті нашого дослідження, доходимо висновку, що в Україні за порушення Правил дорожнього руху до адміністративної відповідальності притягнуто 10,6 % від усього населення країни, тоді як у межах досліджуваної території цей показник склав у 2006 р. – 4,2 %, 2007 р. – 8,8 %, 2008 р. – 20,7 %, 2009 р. – 11,3 %, 2010 р. – 13,7 %. Таким чином, різниця між даними за 2010 р. становить близько 3 %, але зважаючи на те, що в межах України брався показник за 11 місяців 2010 р., а в межах територіальної одиниці – 12 місяців того ж року, цю тривідсоткову різницю можна вважати несуттєвою.

Для розуміння масштабності притягнення осіб до адміністративної відповідальності та складення протоколів про адміністративні правопорушення у порівнянні з кримінальною відповідальністю, порушенням кримінальних справ у тій же адміністративно-територіальній одиниці України (звісно, не ставлячи адміністративні правопорушення та злочини, адміністратив-

ну відповідальність та кримінальну відповідальність на один шабель), вважаємо за необхідне визначити кількість порушених кримінальних справ та кількість справ, за якими підозрюваним особам пред'явлено обвинувачення.

Так, у 2006 р. було зареєстровано 723 злочини загально кримінальної спрямованості, за 525 з яких пред'явлено обвинувачення. Порівнюючи кількість вчинених злочинів та виявлених правопорушень, за якими склалися протоколи про адміністративні правопорушення, з'ясуємо, що адміністративних правопорушень виявлено у 11,7 разів більше. У 2007 р. зареєстровано 600 злочинів загальнокримінальної спрямованості, за 457 з яких пред'явлено обвинувачення, тоді як правопорушень працівниками ОВС виявлено в 23,4 рази більше. У 2008 р. зареєстровано 659 злочинів загальнокримінальної спрямованості, за 485 з яких пред'явлено обвинувачення, тобто показник різниці дорівнював 40,4 на користь адміністративних правопорушень. У 2009 р. зареєстровано 873 злочини, з яких 801 – злочин загально-кримінальної спрямованості, при цьому за 442 злочинами загальнокримінальної спрямованості пред'явлено обвинувачення. Таким чином, складено протоколів про адміністративні правопорушення в 29,2 рази більше, ніж винесено постанов про порушення кримінальних справ.

У 2010 р. (враховуючи внесені зміни до статистичної звітності, відповідно до яких відмінено розподіл злочинів на злочини загальнокримінальної та економічної спрямованості) зареєстровано 830 злочинів, за 531 з яких пред'явлено обвинувачення, тоді як протоколів у тому ж році складено 23813, тобто у 28,7 разів більше порівняно з кількістю вчинених злочинів.

Підсумовуючи дослідження правореалізаційної практики ОВС щодо виявлення, документування адміністративних правопорушень та виявлення кримінально караних діянь, винесення постанов про порушення кримінальних справ та встановлення осіб, які вчинили ці злочини, а отже, пред'явлення обвинувачень таким особам, доходимо висновку про те, що кількість складених протоколів про адміністративні правопорушення безперечно більша порівняно з фактами порушень кримінальних справ, при цьому таке порівняння обчислюється не просто „більше на”, „значно більше”, а „більше у рази”, навіть „більше у десятки разів”.

Практично-прикладне пізнання ґрунтується на науковій основі, юридична діяльність відштовхується від академічної науки, норми права є результатом скрупульозних наукових здобутків, і наше дослідження не є винятком. Проаналізувавши результати адміністративної діяльності щодо документування адміністративних правопорушень та притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності, правильність застосування норм чинного законодавства України, вважаємо за необхідне розглянути теоретичний аспект цієї проблематики.

Зазначимо, що вирішальну роль у забезпеченні законності та правопорядку, захисту та охорони прав, свобод та інтересів людини і громадянина відіграє не лише наявна норма, яка визначає допустимі правила поведінки, норма, яка зобов'язує до певних вчинків чи утримання від них, а й норми, що визначають заходи державного впливу стосовно осіб, які допускають вчинки, що засуджуються суспільством та державою, діяння, які визначені у заборонних нормах чинного законодавства України. Поряд з тим, що ці заборонні норми визначають негативний характер поведінки особи як диспозицію норми, вони ще й вказують на небажані наслідки, які зазнає особа, що їх вчинила. Саме такі наслідки прописуються у санкціях відповідних норм.

Проте, як відомо, ніхто не може бути підданий заходам адміністративного впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше як на підставі та в порядку, встановлених законом [1, с. 57]. До того ж правозастосовча практика виявляє нові проблеми, які потребують нагального розв'язання і ще не знайшли свого належного висвітлення у існуючих дослідженнях.

Тож розпочати дослідження власне кваліфікації вважаємо за необхідне з вивчення існуючих, хоча й нечисленних, поглядів на це поняття. Адміністративно-правова кваліфікація – це оцінка суб'єктом адміністративної юрисдикції вчиненого посягання, яке містить формальні ознаки адміністративного делікту, котра полягає у співвіднесенні такого діяння з відповідною нормою адміністративного права та у юридичному закріпленні відповідного висновку [2, с. 21]. В цілому визначення, запропоноване Т.О. Гуржій, заслуговує на увагу, оскільки розкриває адміністративно-правову кваліфікацію як певну діяльність суб'єкта, хоча, на наш погляд, словосполучення «суб'єкт адміністративної юрисдикції» аж занадто розширене, слід його звузити, до того ж чинне законодавство не використовує такого поняття. Автор зазначає, що кваліфікацією є оцінка вчиненого посягання, яке містить формальні ознаки адміністративного делікту, однак, на наш погляд, встановлення у діянні наявності формальних

ознак адміністративного правопорушення по суті і є кваліфікацією. Т.О. Гуржій підкреслює, що змістом кваліфікації є співвідношення вчиненого посягання, яке містить формальні ознаки адміністративного делікту, котре полягає у співвіднесенні такого діяння з відповідною нормою адміністративного права. З цим важко погодитися, адже якщо встановлено наявність складу правопорушення у діянні, то, відповідно, його вже кваліфіковано.

Існують і інші погляди на адміністративно-правову кваліфікацію. Так, адміністративно-правова кваліфікація в межах адміністративного процесу як діяльності суб'єктів владних повноважень при здійсненні ними управлінських функцій – це оцінка суб'єктом адміністративно-правової кваліфікації (суб'єктом владних повноважень) у позасудовому порядку юридичного факту (рішення, дії чи бездіяльності), який визначається у зверненні як адміністративне порушення, а сама оцінка полягає у встановленні наявності чи відсутності порушення прав, свобод та інтересів суб'єкта звернення [4, с. 161]. Безперечно, наведена дефініція відображає поглиблений підхід до розуміння кваліфікації, однак чомусь її автор розмежовує судовий та позасудовий порядок оцінки факту. Хоча чинний КУпАП доручає розгляд досить значної кількості справ саме у суді, про що свідчить ст. 221 КУпАП, проте ст. 218, 219, 222-244¹⁷ КУпАП вказують на те, що лівова доля рішень у справах про адміністративні правопорушення приймається спеціально уповноваженими органами та їх посадовими особами, тому вважаємо за недоцільне розмежовувати судовий та позасудовий порядок кваліфікації. На наш погляд, це по суті є розмежуванням адміністративно-правової кваліфікації на стадії прийняття рішення у справі про адміністративне правопорушення залежно від органу чи посадової особи, уповноваженої розглядати справу про адміністративне правопорушення.

Адміністративно-правова кваліфікація – це передусім процес і результат, який знаходить своє відображення у відповідних юридичних документах. Таким чином, кваліфікацію адміністративного правопорушення можна визначити як адміністративно-правову оцінку вчиненого діяння, вибір і застосування до нього тієї норми, яка найповніше описує його ознаки, та подальше процесуальне закріплення у юридичних документах особами, що є суб'єктами адміністративної юрисдикції [5, с. 191]. Автор цього визначення намагається врахувати всі обставини адміністративно-правової кваліфікації, наголошуючи, що це і процес, і результат, який відбивається у відповідних процесуальних документах (основними, що вказують на кваліфікацію адміністративного правопорушення, скоріш за все, є протокол про адміністративне правопорушення та постанова у справі про адміністративне правопорушення). Вважаємо, що оцінка діяння сама по собі включає ідентифікацію реального діяння та формально закріпленого у нормі права, а тому їх розчленування є недоречним. Аналогічно категорію «суб'єкт адміністративної юрисдикції» вважаємо за доцільне замінити на «уповноважений суб'єкт (уповноважена особа чи орган)».

На думку В.К. Колпакова та О.В. Кузьменко, кваліфікація адміністративних деліктів – це встановлення і процесуальне закріплення точної відповідності ознак вчинених особою протиправних дій або бездіяльності ознакам складу делікту, передбаченого адміністративним законодавством [3, с. 9]. Безперечно, наведене визначення є досить вдалим, однак воно підкреслює кваліфікацію виключно як діяння, що не співвідноситься з суб'єктом. Крім того, значна частина норм КУпАП мають бланкетний характер, тобто відсилають нас до змісту інших нормативно-правових актів, аби визначити, які діяння допустимі, а які є, відповідно, порушенням останніх. Не можемо оминути увагою й те, що певні норми КУпАП передбачають у гіпотезах та диспозиціях певні оціночні та моральні категорії, які призводять до неоднозначності у розумінні. Наприклад: *„Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян”*. Чи не буде оціночним образливе чіпляння, адже для когось воно є образливим, а для когось – нормою життя? Також використання такого визначення, як *„інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян”*, створює певні проблеми у кваліфікації діянь. Крім того, нормативно невизначеним залишається відмежування поняття *„п'яний вигляд”* від *„нетверезий стан”*, *„стан сп'яніння”*; *„непокори законному розпорядженню або вимозі працівника міліції при виконанні ним службових обов'язків”* – від *„злісної непокори законному розпорядженню або вимозі працівника міліції при виконанні ним службових обов'язків”*; діянь, відповідальність за які передбачена ст. 185 КУпАП, від тих, які підпадають під ознаки злочину, передбаченого ст. 342 КК України (*„опір представникові влади під час виконання ним службових обов'язків”*). Таким чином, вважаємо за необхідне вжити відповідними компетентними органами заходів щодо узагальнення юри-

дичної практики та на основі цього у поєднанні з теоретичними засадами адміністративного права, відштовхуючись від норм Конституції України, моральних норм, впровадити доктринальне, науково обгрунтоване тлумачення, у якому визначити потенційно необхідні зміни до чинного законодавства України, аби його розуміння було доступним кожному громадянину.

Отже, на наш погляд, кваліфікацію адміністративних правопорушень слід тлумачити як розумову аналітичну діяльність спеціально уповноважених органів та посадових осіб щодо встановлення відповідності фактичних обставин справи ознакам складу адміністративного правопорушення, результат якої знаходить закріплення у процесуальних документах, що виражають дії таких уповноважених осіб та їх рішення.

Окрім самого розуміння кваліфікації адміністративних правопорушень, важливого значення набуває механізм її здійснення, який обумовлює послідовність дій уповноважених Законом органів та їх посадових осіб щодо правильного застосування Закону, аби кожен винний був притягнений до встановленої законом відповідальності і жоден невинний не був покараний.

Вважаємо за необхідне розглянути механізм кваліфікації адміністративних правопорушень, який передбачає здійснення певних дій у певній послідовності, в процесі якого відбувається порівняння дійсних обставин вчиненого діяння з юридично закріпленими у нормах чинного законодавства України ознаками адміністративного правопорушення, встановлення відповідності складу адміністративного правопорушення – складу вчиненого діяння.

Першим, на що вважаємо за необхідне звернути увагу, є компетентність працівників, які здійснюють таку кваліфікацію. Це мають бути високоосвічені, ерудовані працівники, які здобули вищу освіту, пройшли відповідне стажування, мають певний життєвий досвід. Зрозуміло, що це стосується як працівників, котрі здійснюють первинну кваліфікацію адміністративного правопорушення під час складання відповідного протоколу, так і тих, які під час прийняття рішення у справі про адміністративне правопорушення безпосередньо вирішують питання винуватості особи у вчиненому правопорушенні та застосовують до останньої міри адміністративної відповідальності. Слід наголосити, що це тягне за собою певні юридичні наслідки не лише у вигляді адміністративного стягнення, а й збереження протягом певного часу (не менше року) даних стосовно притягнення особи до адміністративної відповідальності, що може стати на заваді під час працевлаштування, виїзду за кордон, навчання, негативно вплинути на імідж особи (адже згідно зі ст. 282 КУпАП орган або посадова особа, яка розглядає справу, встановивши причини та умови, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення, вносить у відповідний державний орган чи орган місцевого самоврядування, громадську організацію або посадовій особі пропозиції про вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов) тощо.

Другою обставиною є наявність офіційних роз'яснень окремих положень чинного законодавства України щодо застосування окремих норм законодавства про адміністративні правопорушення, відмежування адміністративних правопорушень від злочинів, адже існує багато таких протиправних діянь, відповідальність за які передбачається як нормами КУпАП, так і нормами Кримінального кодексу України, при цьому межа між ними досить розмита, відмежування таких діянь зазвичай покладається на осіб, які здійснюють первинну кваліфікацію таких протиправних діянь.

Третьою – формування правосвідомості у населення, нетерпимості до будь-яких проявів правопорушень чинного законодавства України. Практика адміністративної діяльності органів внутрішніх справ свідчить, що деякі громадяни в окремих випадках стають на перешкоді припинення правопорушень та притягнення винних до адміністративної відповідальності, мотивуючи це тим, наприклад, що особа, яка розпивала алкогольні напої у сквері, нікому не заважала, то чому ж її забирають до міліції, або чому забирають громадянина, який просто палив цигарку на території лікувального закладу чи школи тощо.

Як зазначають фахівці, юридична дійсність в Україні є такою, що протиправна поведінка стала нормою життя для більшості членів суспільства. За таких умов В.І. Шакун висуває гіпотезу про те, що толерантне ставлення суспільства до протиправної поведінки створює умови для її поступової трансформації у злочин [7, с. 17]. Вважаємо ефективним впровадження на загальнодержавному рівні програми попередження правопорушень серед населення шляхом встановлення заохочень громадянам, які свідомо припиняють правопорушення, сповіщають про них компетентні органи, сприяють збору доказів у справах про адміністративні правопорушення. На нашу думку, така програма має стати прерогативою у формуванні соціально-правової політики країни.

Таким чином, у процесі кваліфікації визначальну роль відіграє: 1) знання Закону, теорії права, правил кваліфікації тощо; 2) вміння правильно тлумачити норми Закону; 3) вміння правильно застосовувати норми закону до конкретних обставин та діянь, виділяти в цих діяннях їх склад; наявність відповідного досвіду юридичної практики, життєвого досвіду; 4) уміння та навички повною мірою ідентифікувати юридичний склад адміністративного правопорушення в конкретному діянні конкретної особи; 5) уміння та навички, що ґрунтуються на досвіді юридичної діяльності під час кваліфікації діяння на стадії ухвалення рішення, яке призводить до застосування адміністративної відповідальності, або звільнення особи від адміністративної відповідальності у зв'язку з відсутністю у її діянні складу адміністративного правопорушення.

Оскільки кваліфікація адміністративних правопорушень є однією з найважливіших та найпоширеніших складових провадження у справах про адміністративні правопорушення та прийняття рішень й них, а також застосування до правопорушників заходів державного примусу – адміністративних стягнень, то правильне застосування норм Закону відіграє важливу роль не лише у забезпеченні правопорядку та законності, а й у формуванні іміджу органів влади та управління у населення.

Список використаної літератури:

1. Курило В., Марфіна Н. Повноваження органів адміністративної юрисдикції у галузі лісового законодавства // Підприємство, господарство і право. – 2007. – № 2. – С. 56-60.
2. Гуржій Т.О. Адміністративно-правова кваліфікація порушень водія механічних транспортних засобів правил керування: Дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2004.
3. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративні правопорушення в системі корупційних деліктів // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – К., 2002. – № 5. – С. 7-15.
4. Іщенко Ю.В. Адміністративно-правова кваліфікація: поняття та види // Актуальні проблеми чинного адміністративного законодавства: шляхи подолання та перспективи вдосконалення: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 30-31 трав. 2008 р.). – Івано-Франківськ, 2008. – С. 153-163.
5. Павлівська С.М. Загальні питання адміністративно-правової кваліфікації правопорушення // Актуальні проблеми чинного адміністративного законодавства: шляхи подолання та перспективи вдосконалення: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 30-31 трав. 2008 р.). – Івано-Франківськ, 2008. – С. 186-192.
6. Ратушняк В. У тому, що Україна рухається непростим шляхом реформування без силових протистоянь та потрясінь, є певна заслуга міліції // Міліція України. – 2010. – № 11-12. – С. 8-11.
7. Шакун В.І. Шляхи оновлення кримінально-правової теорії // Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П.Михайленка): Тези доп. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 24 верес. 2010 р.) / Ред. кол.: В.В. Коваленко (голова), О.М. Джужа, Є.М. Бодюл та ін. – К., 2010.

Надійшла до редакції 13.01.2011

СТОВПЕЦЬ О.В., кандидат філософських наук
(Одеський національний морський університет)

УДК 34(047) : 130.123.1

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПРОТИРІЧЧЯ У КОНТЕКСТІ ІСНУЮЧИХ МОДЕЛЕЙ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Статтю присвячено висвітленню суперечливих питань у правовому регулюванні розповсюдження масової інформації (на прикладі різних моделей діяльності ЗМІ).

Ключові слова: моделі розповсюдження масової інформації, свобода слова, дифамація, інформаційна безпека.

Стаття посвящена аналізу противоречивих аспектів правового регулювання розповсюдження масової інформації (на прикладі різних моделей діяльності СМІ).

Ключевые слова: модели распространения массовой информации, свобода слова, диффамация, информационная безопасность.

The article is devoted to explication of contradictions in legal regulation of mass media activity (taking into consideration various mass media spreading patterns).

Keywords: mass media spreading patterns, freedom of speech, defamation, information security.

